ISSN: 2717-2104 *Iranian Journal of Isaar Studies*
2020;1(1):1-3.

Editorial
Isaar; Human Transcendental Culture

ARTICLE INFO

Article Type
Editorial

Authors
Sorush M.R.* *MD, MPH*

How to cite this article
Sorush M.R. Editorial: Isaar; Human Transcendental Culture. Iranian Journal of Isaar Studies. 2020;1(1):1-3.

*Janbazan Medical and Engineering Research Center, Tehran, Iran

Correspondence
Address: Janbazan Medical and Engineering Research Center, Tehran, Iran.
Phone: -
Fax: -
No Email

Article History
Received: -
Accepted: -
ePublished: February 24, 2020

ABSTRACT

This article has no abstract.

Keywords This article has no keywords.

CITATION LINKS

This article has no references.

Copyright© 2020, ASP Ins. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms.

سرمقاله

ایثار؛ فرهنگ متعالی بشری

محمدرضا سروش MD, MPH
مرکز تحقیقات مهندسی و علوم پزشکی جانبازان، تهران، ایران

اندیشه‌ها همچون جریانی سیال محدودیتی بر خود نمی‌تابند. گاهی در مسیر تاریخ چنان تغییر و تبدیلی یافته‌اند که در خطور بانیان آن گذر نمی‌کرده است. گاه یک اندیشه از چنان جاذبه‌ای برخوردار بود که متابعت و سرسپردگی دیگران را بدون مخالفتی در پی داشته و گاه که با منافع گروهی در تقابل می‌افتاد، غائله‌ای بر پا نموده که جز با خون و شمشیر فرو نمی‌نشست. خاتم‌الامر، اندیشه‌هایی ماندگاری یافته‌اند که از قدرت استدلال قوی‌تری برخوردار بوده و توانسته‌اند آن چنان ذهنیت و عینیت (انگیزه و رفتار) لازم در مخاطبین بیافرینند که در اندک زمانی مخالفین را به پرچمداری خود واداشته‌اند. هرچند در این میان مکاتب فکری نیز بوده و هستند که صرفا از جهل و جمود و تعصب تغذیه می‌کنند و عده‌ای را به زحمت خود مشغول می‌دارند.

اعتلای اندیشه‌های بشری و بلوغ فکری انسان‌ها پیامد اهتمام پیروان در ثبت، انتقال و پیراستن از زواید پیرامونی آن بوده است. ثبت و انتقال میراث فکری در قالب‌های مختلفی صورت گرفته است، گاه یک روایت و داستان و گاهی یک نوا و آهنگ محلی برای انتقال یک اندیشه و پیام بوده است و گاه یک ایده و اندیشه در کالبد یک شی تجسد می‌یافت. برخی نیز در قالب یک نمایش و گاهی در یک تصویر خود را به دیگران شناسانده است.

در مقایسه با شیوه‌های ذکر شده قالب مکتوب، ماندگارتر، موثرتر و با دامنه نفوذ بیشتری بوده و این شیوه هم‌پای فناوری‌های پیشرفته رشد یافته و حتی این فناوری‌ها را به خدمت گرفته است. میراث مکتوب، علیرغم حضور روش‌ها و فناوری‌های بسیار پیچیده دیگر، همچنان در عرصه انتقال اندیشه بی‌رقیب است. در این میان کتاب و مجله برای محققین و دانشمندان رایج‌ترین شیوه اشتراک دانسته‌ها و ارزش‌ها و کسب دانش و آگاهی است.

از میان اندیشه‌های متنوع و بسیار تاثیرگذار -که هر کدام تمدن‌ها، نهضت‌ها و جریان‌های بزرگ فکری و سیاسی، اجتماعی اقتصادی را ایجاد و هدایت کرده‌اند بعضی همچنان ترکتازی می‌نمایند و برخی در مسیر تاریخ کمرنگ شده و رو به افول نهاده و جز نامی از آنها باقی نمانده است- اندیشه مبتنی بر فرهنگ ایثار، در سراسر تاریخ در همه فرهنگ‌ها دیده می‌شود، سودای جهانگیری داشته و مدعی است تا بر بلندای بام جهان بال و پر گرفته و انسان را به سرمنزل سعادت رهنمون سازد.

اندیشه ایثار یکی از آرمان‌های بشریت است که مطلوب، مورد تایید و سفارش پیامبران، اندیشمندان و معلمان بزرگ در طول تاریخ بوده است. در دین اسلام، ایثار عنوان بالاترین مرحله ایمان و برترین فضیلت را داشته - و براساس آموزه‌های شریعت الهی دین اسلام- منتهای اهداف پرورش اعتقادی و اخلاقی انسان‌ها، رسیدن انسان‌ها به فضیلت ایثار است. علیرغم این اهمیت و با وجود موسسات و نهادهای خیریه و رفتارهای فداکارانه بسیار زیاد، از آغاز بعثت تاکنون، ساز و کاری تخصصی که رسالت واقعی خود را در ترویج و ترجمان فرهنگ ایثار دانسته و آن را مستند به یافته‌های استوار تحقیق و پژوهش بنماید، دیده نمی‌شود.

فصل‌نامه حاضر با عنوان "فصل‌نامه مطالعات فرهنگ ایثار" ابتدا با نام فصل‌نامه شهود در اواخر دهه هفتاد پای به عرصه گذاشت، اهداف اولیه آن گرامیداشت نام و یاد شهدا، ایثارگران و موضوع فرهنگ ایثار و شهادت در مضمون اعتلای نام شهید خلاصه می‌شد. پس از یک وقفه، با تغییر رویکرد و با نام شاهد اندیشه در مسیر حرکت به سمت ارایه نتایج یافته‌های پژوهشی به پیش رفت. در یک دوره ده‌ساله، با حفظ عنوان شاهد اندیشه، آمیزه‌ای از مطالب پژوهشی و کارشناسی تداوم یافت. با اصلاح ساختار پژوهشی در سال ۱۳۹۳ در بنیاد، مطالبه مدیران از این مجله نیز تغییر یافت و لزوم کاربردی‌نمودن یافته‌های پژوهشی برای استفاده کارشناسان درون و برون سازمانی، وقوف جامعه دانشگاهی و نخبگان فکری جامعه جهانی به مفهوم فرهنگ ایثار، استفاده بهینه از دستاوردها و ظرفیت‌های پژوهشی و گسترش دانش در حوزه‌های مرتبط با فعالیت‌های تخصصی، انتشار این فصل‌نامه را ضرورت بخشید. این اهداف، انگیزه‌ای شد تا مدیران و کارشناسان حوزه تحقیقات بنیاد بار دیگر همت خود را برای انتشار یافته‌ها در افقی دورتر و یافتن جایگاهی در میان نخبگان علمی و پژوهشی بکار بندند.

فصل‌نامه مطالعات ایثار تلاش می‌نماید در قالب فصل‌نامه‌ای علمی- پژوهشی، تقویت بنیان‌های نظری در میان نخبگان فکری، نهادینه‌کردن مفهوم ایثار در جامعه علمی جهانی راه هدفگذاری نموده است و در تلاش است برای پرسش‌های پیش روی جامعه درباره وضعیت اجتماعی، فرهنگی، روحی روانی ایثارگران پاسخی درخور یافته و ضمن جلب توجه و درک دقیق‌تر جامعه جهانی از مفهوم ایثار و مسایل و مشکلات ایثارگران، زمینه بهبود سیاست‌های اجتماعی پیرامون آنان را فراهم نماید و تسهیل‌کننده زمینه‌های توانمندسازی آنان باشد. در عین حال، ضمن ثبت تجربیات و مواجهه خلاقانه کارکنان سازمان با موضوعات منحصربه‌فرد و راهکارهای خلاقانه آنان، به عنوان تجربیات غیرقابل تکرار و ذی‌قیمت، موقعیت خود را به عنوان فصل‌نامه‌ای مرجع در خصوص فرهنگ ایثار، ایثارگران و سازمان ارایه خدمات به بازماندگان جنگ، ارتقا بخشد.

سئوالات مهمی پیش روی فصل‌نامه مطالعات ایثار قرار دارد؛ و کوشش می‌نماید ضمن موضوعیت بخشیدن به این سئوالات و گفتمان‌سازی پیرامون آنان به عنوان موضوعاتی مهم، پاسخ‌هایی درخور بیابد. این سه حوزه عبارتند از: فرهنگ ایثار، ایثارگران و سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران.

سئوالات متناسب با رویکرد فصل‌نامه مطالعات فرهنگ ایثار

فلسفه

- فلسفه ایثار در فرهنگ‌ها و مکاتب مختلف فکری چگونه است؟
- رابطه میان قانون‌مداری و ایثارگری چگونه تعریف می‌شود؟

ادیان و عرفان

- ایثار در ادیان مختلف چه جایگاهی دارد؟
- آموزه‌های دینی با رویکرد ایثار در ادیان مختلف چگونه است؟
- عرفان‌های کهن و عرفان‌های نوظهور درباره ایثار چگونه می‌اندیشند و آموزه‌های آنها چگونه به عمل در می‌آید؟
- آموزه‌های تربیتی عرفان‌های مختلف برای گسترش فرهنگ ایثار چگونه است؟
- وجوه اشتراک و افتراق ادیان در رابطه با ایثار کدامند؟

تاریخ

- تبارشناسی مفهوم ایثار در فرهنگ‌ها و مکاتب مختلف چگونه است؟
- بازنمایی فرهنگ ایثار در ادبیات کلاسیک و مدرن چگونه است؟

- رفتارهای بارز ایثارگرانه در فرهنگ‌های مختلف چیست و چگونه می‌توان از آنها برای گسترش صلح و کاهش خشونت کمک گرفت؟

هنر و ادبیات

- بازنمایی ایثار در ادبیات نمایشی چگونه است؟
- اسطوره‌شناسی مفهوم ایثار
- جایگاه ایثار در ادبیات کهن و مدرن چگونه است؟
- چگونه می‌توان با استفاده از سرمایه‌های ادبی به گسترش مفهوم ایثار و عینیت بخشی به آن در رفتارهای انسانی بهره برد؟

آموزش

- نظام‌های آموزش رسمی و غیررسمی درباره فرهنگ ایثار چه رویکردهایی دارند؟
- شیوه‌های بهینه و موثر جامعه‌پذیری کودکان متناسب با شاخص‌های ایثارگری چیست و نمونه‌هایی که می‌تواند الگوی عملی باشند، کدامند؟

سیاست

- فرهنگ ایثار در نظام‌های سیاسی چه جایگاهی دارد؟
- موانع سیاسی ترویج فرهنگ ایثار کدامند و کدام ظرفیت‌های سیاسی قابلیت بهره‌برداری در جهت ترویج فرهنگ ایثار دارد؟ سیاست‌های کلان کشوری و نسبت آن با فرهنگ ایثار چیست؟
- آیا میان ایثار و امنیت پایدار رابطه‌ای وجود دارد؟

اقتصاد

- نسبت میان فرهنگ ایثار در نظام‌های اقتصادی چگونه است؟ رابطه میان امنیت و ایثار در ابعاد خرد و کلان چیست؟
- موانع اقتصادی توسعه و ترویج فرهنگ ایثار چیست؟
- نسبت میان جهانی‌شدن اقتصاد و فرهنگ ایثار چیست؟
- چگونه می‌توان ضمن استفاده از فرصت‌های ورود به اقتصاد جهانی، از تهدیدهای ناشی از آن کاست.
- سیاست‌های کلان درونی و منطقه‌ای در ارتباط با فرهنگ ایثار چه رویکردی دارند؟
- موضوع فقر و ایثار چه رابطه‌ای دارند و چگونه می‌توان از ظرفیت‌های ایثارگرانه برای رفع فقر و نابرابری بهره جست؟
- چگونه می‌توان میان اخلاق اقتصادی و اخلاق ایثارگرانه رابطه برقرار ساخت؟

اخلاق

- نسبت میان اخلاق و فرهنگ ایثار چیست؟
- آیا می‌توان میان اخلاق متکثر کنونی و فرهنگ ایثار رابطه‌ای برقرار نمود؟

روان‌شناسی

- روان‌شناسی ایثار مشتمل بر چه ویژگی‌ها و روش‌هایی است؟

جامعه شناسی و مردم شناسی

- گونه‌شناسی فرهنگ ایثار در جوامع، فرهنگ‌ها، گروه‌های مختلف اجتماعی و قومیت‌ها چگونه است؟
- ایثار و توسعه پایدار چه نسبتی دارند؟
- مردم‌شناسی ایثار در فرهنگ‌های مختلف چگونه است؟

علوم زیستی

- میزان مداخله جنبه‌های زیست‌شناختی در بروز رفتارهای ایثارگرانه چگونه است؟ آیا نسبتی میان جنبه‌های جبرگرایانه زیستی و اختیارگرایانه انسانی در بروز رفتارهای ایثارگرانه وجود دارد؟

سئوالات متناسب با ایثارگران

- وضعیت فرهنگی-اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایثارگران، نیازهای ایثارگران در حوزه‌های مختلف. میزان و عوامل موثر بر رضایت ایثارگران از ارایه خدمات.
- استعدادها و قابلیت‌های ایثارگران و روش‌های ارتقای توانمندی‌های آنان.
- سرمایه اجتماعی ایثارگران و زمینه‌های بهبود سرمایه اجتماعی آنان.
- جایگاه و نوع تعامل میان ایثارگران با دیگر گروه‌های اجتماعی.
- سلامت اجتماعی ایثارگران و راهکارهای بهبود و ارتقای آن.

سئوالات متناسب با سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران

- سیاستگذاری‌ها به چه میزان مبتنی بر تامین برابری اجتماعی، انصاف و عدالت و مبتنی بر حفاظت جامعه هدف در برابر مخاطرات و برطرف‌کننده نیازهای واقعی آنان، هم‌راستا با توسعه اجتماعی، تقویت‌کننده انسجام اجتماعی، تقویت‌کننده شهروندی فعال، پیونددهنده مفاهیم مختلف اقتصادی- اجتماعی با گسترش برابری و آزادی و تفکیک‌کننده مفاهیم منتج به برابری و تسهیل‌کننده دسترسی به منابع برای افراد به صورت برابر بوده است؟
- برنامه‌ها به چه اندازه توانمندساز، آینده‌نگرانه، دارای وجه هم‌افزایی با دیگر برنامه‌ها و واحدها، برانگیزاننده مشارکت کارکنان، جامعه تحت پوشش، نهادهای بیرونی و سازمان‌های ملی و بین‌المللی، دارای انسجام، مبتنی بر اصول علمی با قابلیت پیش‌بینی و اندازه‌گیری بوده است و چالش‌ها، آسیب‌ها و پیامدهای هر یک کدامند؟
- آیا ارایه خدمات می‌تواند منجر به محرومیت بیشتر گیرندگان خدمت شود؟ رویکردهای حمایتی چگونه می‌توانند زمینه‌ساز گسترش شکاف اجتماعی و کاهش سرمایه اجتماعی شوند؟ آیا گیرندگان خدمات در اثر حمایت‌های غیرمشارکتی منجر به جاافتادگی عجز آنان نخواهد شد؟ نحوه مواجهه یک سازمان خدماتی با گیرندگان خدمات باید چگونه باشد تا خوداتکایی و توانمندسازی به شکلی پایدار به وقوع بپیوندد و وابستگی مخاطبان و افزایش انتظارات آنان سازمان را در گرداب آزمندی مخاطبان خود قرار نداده و چرخه عمر سازمان را در دوره طولانی‌تری قابل پیش‌بینی نماید؟ وضعیت سازمان‌های ارایه خدمات رفاهی (حمایتی، ترمیمی و مداخله‌ای) انواع نظام‌های رفاهی در جهان چگونه به ارتقای رضایتمندی جامعه تحت پوشش خود مبادرت می‌ورزند؟ رابطه سیاست‌های رفاهی با میزان توانمندسازی جامعه تحت پوشش چگونه است؟ الزامات سیاستگذاری برای ارتقای توانمندی‌های افراد تحت پوشش چگونه است و چگونه می‌توان افرادی که در بخشی از حیات خود دارای محدودیت هستند را در عرصه اجتماعی به کنشگری فعال تبدیل نمود. مناسبات میان سازمان و گیرندگان خدمات چگونه است و چالش‌های مرتبط با ارتباطات کدامند؟
- روش‌ها و فرآیندهای مورد استفاده در سازمان چه تناسبی با اهداف و منابع آن دارد و وضعیت کارآمدی آنها چگونه ارزیابی می‌شود؟ روندها، فرآیندها و فناوری‌های نوین در راستای اهداف سازمانی و وضعیت آن با روندهای جهانی چگونه است؟ وضعیت منابع مختلف سازمان چگونه است و آیا نحوه توزیع و پراکنش آن با بایسته‌های سازمانی متناسب است؟ کاستی‌ها و ناراستی‌های منابع چیست و راه‌های توسعه هر یک کدامند؟